

کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی کشورهای جهان
اسلام
ایران - تبریز (پایتخت گردشگری کشورهای اسلامی ۲۰۱۸)

نقش شیرازها در توسعه تمدن در شرق آفریقا

محمد مفتاح

نعمت الله صفری فروشانی

دانشجوی دکترای دانشگاه ادیان و مذاهب اسلامی mohamad.meftah@gmail.com

دانشیار دانشگاه المصطفی العالمیه

چکیده

با توجه به آثار باقی مانده در منطقه شرق آفریقا و اسناد تاریخی معتبر می‌توان دریافت که شیرازی‌ها در طول قرن‌ها در شرق آفریقا حضور داشته و با تشکیل حکومت‌های محلی قدرتمند و تاثیر بر اقتصاد، فرهنگ و دیانت مردم، در تمدن منطقه شرق آفریقا توسعه‌ای چند جانبه را رقم زده‌اند. هرچند تاریخ نویسان مسلمان حضور چندانی در این منطقه نداشته‌اند تا گزارش‌های مفصلی را ارائه دهند و غریبان نیز تنها در قرن‌های اخیر در این منطقه حضور پیدا کرده‌اند و کتاب‌های متعددی در موضوع تاریخ شرق آفریقا نگاشته‌اند ولی نقش مسلمانان را در مناسبت‌های تمدنی نادیده انگاشته‌اند، ولی با پیگیری اسناد تاریخی به جا مانده و آثار باستانی موجود می‌توان ریشه‌های تاریخی و نقش شیرازی‌های مسلمان را در رقم خوردن این تمدن تا زمان حال روشن ساخت. واکاوی این نقش باعث تغییر جایگاه مسلمانان در مناسبت‌های اجتماعی منطقه‌ای خواهد بود.

کلمات کلیدی: تمدن شرق آفریقا، تمدن اسلامی، شیرازی‌ها، تانزانیا

مقدمه

بررسی تاریخ مناطقی از جهان که امروزه به گونه‌ای برای ما ناشناخته هستند ولی ایرانیان مسلمان در توسعه تمدنی آن نقش موثر و فعالی داشته‌اند از موضوعات قابل توجه در علم تاریخ است. قاره آفریقا دارای تمدنی چندین هزار ساله و از صدر اسلام پذیرای مسلمانان مهاجر بوده است. در این مقاله تلاش می‌کنیم تا با بررسی حضور شیرازی‌ها در شرق آفریقا و تمرکز بر تانزانیا با بررسی منابع کتابخانه‌ای و اسناد موجود باستانی و نیز سنت شفاهی و میدانی، نقش آنها را در شکل‌گیری تمدن شرق آفریقا بررسی نماییم. این بررسی می‌تواند علاوه بر واکاوی هویت اسلامی و احتمالا شیعی شیرازی‌های مهاجر، نقش آنها را در توسعه تمدنی شرق آفریقا بررسی کنیم. مقصود از شرق آفریقا منطقه‌ای است از سمت شرق منتهی به دریای هند و از شمال به جزیره العرب و از سمت غرب با صحرای مرکزی آفریقا محصور است. شرق آفریقا، شامل کشورهای سودان جنوبی، کنیا، تانزانیا، اوگاندا، بوروندی و رواندا می‌باشد. در این میان تانزانیا اسناد قابل توجهی از حضور موثر شیرازی‌ها در این منطقه را در بر گرفته است و تمرکز این مقاله بر این کشور خواهد بود.